

Høringsuttalelse til forslag om forskrifter om konsekvensutredninger

Jeg viser til høringsbrev av 2. juli 2014 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og av 10. juli 2014 fra Klima- og miljøverndepartementet. Dette er en felles høringsuttalelse for de to.

Generelle kommentarer

Selv om delingen i to forskrifter er det største grepet her, synes jeg allikevel det er vanskelig å kommentere fordelene og ulempene ved det på annet på en ganske spekulerende måte, så jeg vil avstå fra det. Men jeg brøt med dette i et foredrag for Tekna 3. juni, og vil kunne delta i diskusjoner om dette, om det skulle være ønskelig.

Jeg gir min tilslutning til alle de forsterkede kravene til KU-praksis som foreslås.

Ingen plikt om planprogram eller melding

KU er et virkemiddel for sakene med vesentlige virkninger, og så lite som 10 % av reguleringsplanene i praksis. Det er derfor et paradoks når høringsnotatet sier at vedlegg II saker er såpass uskyldige at de kan slippe planprogram. Selv om de er blant de KU-sakene med færrest virkninger, er de fremdeles blant de sakene med mest vesentlige virkninger (slik vi må forstå rasjonale bak KU-screening).

Ikke minst sett på bakgrunn av alle de gode erfaringene vi har i Norge med melding/planprogram, er et slikt forslag overraskende. Jeg trodde det var en felles erfaring for de som arbeider med planlegging at det er *vanskelig saker* som gir uønsket høy tidsbruk, ikke saksbehandlingsreglene i lov/forskrift.

Screening

Det er et spennende grep å innføre en vurdering av størrelse, plassering osv. i Vedlegg III. Hvordan dette blir forstått og praktisert bør bli neste forskningsproblemstilling innenfor KU (i tillegg til KU-praksis på overordnet plannivå).

Det bør fremgå tydeligere at det holder at bare ett av kriteriene i Vedlegg III skal oppfylles for at skal være KU-plikt.

Det er fint å få hjelp til å forstå Vedlegg III kriteriene i høringsnotatet, men en egen veileder i dette bør utgis så snart som mulig.

Det skal og bør være overenstemmelse mellom KU-plikt etter bestemmelser i plan- og bygningsloven og i KU-forskriftene gitt etter denne. I lovens §§ 4-3 andre ledd og 8-3 tredje ledd står det «...retningslinjer *eller rammer*...» (min utheving). Forslaget til KU/plan-forskriften, § 2 a, sier bare «...retningslinjer...», mens gjeldende forskrift også inkluderer «rammer». Jeg skjønner behovet for å fjerne «rammer», men dette skaper nå en begrepsmessig disharmoni mellom lov og forskrift som er uheldig.

For «kommuneplaner» er det allerede disharmoni mellom lovens § 4-2 andre ledd og 2 c i gjeldende forskrift, som sier «områder for utbyggingsformål». Dette videreføres i forslaget (§ 2 c), men i stedet bør det vurderes å harmonisere med loven.

Det bør være tydeligere at bare enkelte av formålene i arealdelen av kommuneplanen er KU-pliktige. Kanskje kan man utvide til «Utbyggingsformål i kommuneplanens arealdel» i § 2 b, eller kanskje burde man bruke en formulering som ligger enda tettere på den i T-1493: "alle nye områder for utbygging og vesentlig endret arealbruk i eksisterende byggeområder." (s. 6)?

Hvorfor står det «tilfredsstillende utredet» i § 3 andre ledd og «konsekvensutredet» i § 2 andre ledd (KU/plan-forskriften)? Vil det ikke være fornuftig å harmonisere disse to?

I KU/plan-forskriftens §§ 2 e og 3 a bør «og» byttes med «eller» mellom Vedlegg I og Vedlegg II, slikt det også står i den andre forskriften.

Det virker rart at skiløyper står på Vedlegg II (KU/plan), og at snøskuterløper ikke gjør det. Sistnevnte er vel uten tvil en mer virkningsfull praksis?

Konseptvalgutredninger

Forslaget her går ikke langt nok. Statens behov for å utvikle, kvalitetssikre og vedta et konsept for store infrastrukturtiltak bør dekkes gjennom en planprosess etter plan- og bygningsloven.

Det trenger ikke være noen konflikt mellom hvordan konsepter blir formulert i dagens praksis og hva som kan være et planinnhold etter pbl, særlig på overordnet nivå. For å ivareta statlig kontroll kan man overføre planforberedelse til statlig myndighet, jf pbl § 3-7. Fordelene vil, for det første, være at man bruker planleggingsidealene i pbl for utvikle og vedta arealbruken. Statens kan sikre sine interesser ved å vedta sitt konsept (dagen?) før planmyndigheten kan fatter sitt planvedtak. For det andre er fordelene at planprosesser for samme tiltak gjennomføres mest mulig parallelt, og at man dermed sparer tid.

Forholdet til miljømål og utredningskrav i andre lover

Det å forvente at utredningen av konsekvenser forholder seg til målsetninger og krav i andre lover, slik det nå innføres i Vedlegg IV, tror jeg vil bidra til å strukturere KU-praksis på en veldig hensiktsmessig måte, fordi det bidrar til at KU kommuniserer bedre med den øvrige forvaltningen. Dette bør videreutvikles på flere områder i Vedlegg IV enn der det nå er foreslått. Det bør gjennomføres et utredningsarbeid for å finne ut hvor det er mulig å gjøre flere slike grep.

Det bør også gjennomføres et utredningsarbeid som ser på muligheten for å gjøre noe likende i Vedlegg III (altså ved KU-screening), slik at det blir KU-plikt når det er konflikt med tydelig definerte målsetninger eller terskler i andre lover, forskrifter, retningslinjer eller andre myndighetsadopterte struktureringer.

Profesjonaliseringen av KU

Fremstøttet for å profesjonalisere (KU gjennomføres av personer med relevant faglig kompetanse) og vitenskapeliggjøre (krav til systematisering av data i henhold til gitte standarder) vil bidra til å heve kvaliteten på KU og dens bidrag til det større kunnskapstilfanget. Hvordan dette praktiseres bør undersøkes nærmere.

«Miljøvurderinger»?

I overskriften i høringsutkastet for KU/tiltak og i overskriften til forskriften brukes betegnelsen «miljøvurdering». Allikevel brukes «konsekvensutredning» i forskriftsforslaget. Her opplever jeg at det er et harmoniseringsbehov, og jeg foreslår at «miljøvurdering» erstattes med «konsekvensutredning» hele veien. Selv om jeg skjønner behovet for å bruke ulike navn om de to forskriftene, er det så mye likhet mellom forpliktelsene i disse at de bør fortsette å gå under samme navn. Det har alltid vært mye forskjellig som har vært KU-pliktig, men dét har ikke vært en ulempe for å omtale alt dette som KU-praksis.

Mvh Martin Lund-Iversen,

Oslo 10. oktober 2014